

69 . Covasna | Punct: Cetatea Zânelor | Anul: 2006

Anul: 2006

Cod RAN: 63535.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie

Epoci: Hallstatt, La Tène

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Civil, Domestic

Autori: Virgil Apostol, Letiția Cosneanu, Viorica Crișan, Maria-Magdalena Duțescu, Monica Mărgineanu-Cârstoiu, Mariana-Cristina Popescu, Valeriu Sîrbu, Călin Dan Ștefan

Instituții: Muzeul Național de Istorie a României, Asociația Română de Arhitectură și Arheologie, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Brăilei, Universitatea București, Facultatea de Istorie

Raport

Prima descriere amplă a cetății este făcută de Orbán Balázs¹ în a doua jumătate a sec. XIX-lea.

Cetatea Zânelor a intrat în atenția arheologilor din anul 1942 când Alexandru Ferenczi², reputat arheolog clujean, a făcut aici primele cercetări stabilind, pe baza materialelor descoperite, că impresionantul monument este opera geto-dacilor. Cercetările au continuat în campanii sporadice conduse de C. Daicoviciu (1949)³ și Z. Székely (1968)⁴, ale căror rezultate au confirmat și întărit observațiile făcute de Alexandru Ferenczi. Din 1998 au fost inițiate săpături sistematice de amploare, ele desfășurându-se în fiecare an.

Urcând din orașul Covasna pe firul apei Covasnei ajungi în Valea Zânelor, iar de aici, lăsând în stânga apa Covasnei, și mergând în continuare pe valea pârâului Miska, vizitatorul este întâmpinat de un peisaj splendid - în dreapta Dealul Dolomir, în spatele lui Dealul Sólyomkö, iar mai în spate un vârf stâncos numit Poarta Vânturilor. Dealul Chel (Kopasz hegy) începe chiar din oraș și jalonează, pe partea dreaptă, până la un punct, valea Covasnei, se unește, apoi, prin vârful Timsos cu Poarta Vânturilor. Toate aceste dealuri, înalte de peste 1300 m, închid ca într-o cunună Dealul Cetății, lăsând deschisă vederea numai spre oraș și depresiunea Târgului Secuiesc.

Muntele Cetății are aspectul unui trunchi de con cu partea de N abruptă și o șa de legătură cu dealul Chel, pe partea sudică. Pe pantele de E, S și V au fost amenajate mai multe terase, dintre care patru, împreună cu platoul, au fost fortificate.

Cercetările întreprinse începând cu anul 1998 s-au concentrat, în primul rând, pe rezolvarea problemelor legate de amenajarea și fortificarea teraselor și, implicit, pe rezolvarea problemelor legate de datare. Astfel, au fost dezvelite mai multe structuri de ziduri construite din piatră locală (plăci de gresie) legată cu lut. Dintre acestea, ansamblul descoperit în zona de îmbinare a Teraselor a II și a III este cel mai interesant și spectaculos. Acest ansamblu este alcătuit dintr-un bastion (cu latura de 8,65 m), din zidul de curtină al Terasei a II-a ce se atașează bastionului, și, în porțiunea decopertată din partea inferioară a fundației, cortinei Terasei a III-a.

În secțiunile de control trasate (S 18, S7E) au fost observate, stratigrafic, două nivele mari de amenajare, delimitate de un strat consistent de lut galben pigmentat. În cadrul primului nivel, au fost delimitate trei faze de amenajare. Al doilea nivel, la acest stadiu al cercetărilor, pare să fi avut două faze.

Au fost descoperite mai multe construcții/locuințe, dintre care cel mai spectaculos este un edificiu cu baza de piatră, cu latura de 12 m, situată pe Terasa a III-a.

Materialul arheologic descoperit este divers: ceramică modelată cu mâna și cu roata, amfore elenistice și

romane, ceramică de import, podoabe, monede, obiecte de fier și de bronz, unelte de piatră.

Pe baza materialului descoperit și a observațiilor stratigrafice Cetatea Zânelor a fost încadrată cronologic în perioada cuprinsă între sec. II a. Chr. - începutul sec. II p. Chr. Prima fază de construire a ansamblului a fost începută cândva pe parcursul sec. II a. Chr., urmată de o distrugere (probabil în vremea lui Burebista) și, apoi, de o refacere la sfârșitul sec. I a. Chr. - încep. sec. I p. Chr. Cetatea a fost arsă și dărâmată la cucerirea romană sau imediat după aceasta.

În campania din 2006 au fost finalizate secțiunile S7E și S7F, a fost deschisă o nouă secțiune - S7G (10 x 4 m), în zona de îmbinare a Teraselor a II-a și a III-a, și au fost luate măsuri de conservare primară a zidurilor descoperite.

Secțiunea S7E, trasată în campaniile anterioare pe Terasa a II-a, a fost extinsă cu o suprafață de 9,5 x 9 m, scopul propus fiind dezvelirea integrală a colțului estic și a laturii de pe terasă a bastionului, a feței interioare a curtinei terasei a II-a și păstrarea integrală a profilului ESE pentru stratigrafie.

Pe profilul ESE au fost observate două nivele mari de amenajare, delimitate de un strat consistent de lut galben pigmentat. În cadrul primului nivel au fost delimitate trei faze de amenajare, iar al doilea nivel pare a avea două faze. Situația surprinsă pe acest profil confirmă observațiile făcute în anii precedenți pe profilul ESE al secțiunii S18.

Dacă în campaniile anterioare a fost cercetat nivelul doi dacic, în 2006 săpătura a continuat prin cercetarea primului nivel de locuire dacică. În cadrul acestui nivel au fost descoperite, corespunzător primei faze, resturile unei vetre și unor bârne arse și, corespunzător fazei a doua, resturi de bârne și de arsură. Aceste două faze au fost deranjate de o construcție de mari dimensiuni, amenajată în faza a treia, în imediata apropiere a bastionului și zidului de terasă, ale căror vestigii urmează să le cercetăm în campaniile viitoare. De asemenea, la 1,60 m de colțul estic al bastionului, a apărut un pavaj din dale de gresie, observat pe o suprafață de 1,20 x 1,20 m; deocamdată, nu putem preciza rostul acestui pavaj.

Secțiunea S7F a fost trasată în campania anterioară pe panta Terasei a II-a pentru degajarea laturii de SE a bastionului și surprinderea feței exterioare a curtinei. Anul acesta obiectivele propuse în zonă au fost atinse.

Zidul din marginea Terasei a II-a, în suprafața decopertată (2,60 m), are lățimea de 4,20 m și se atășează laturii de ESE a bastionului. Fața interioară a zidului se păstrează pe o înălțime de 1,10 m, iar fața exterioară pe o înălțime de 0,85 m. La exterior, zidul era sprijinit de un rambleu amenajat din dale din gresie și pământ galben cu așchii de gresie.

Latura de SE a bastionului, în zona cea mai bine conservată, are o înălțime de 3,70 m. Din păcate, această latură, ca și rambleul corespunzător, sunt foarte deteriorate.

În campaniile precedente, în colțul de V al bastionului, a fost degajată o platformă patrulateră (B1) iar anul acesta, în colțul de E al bastionului, a fost identificată o platformă analoagă (B2). Ca și în cazul platformei B1, nu se constată o ruptură între aceasta și țesătura bastionului. Spre deosebire de platforma B1, platforma B2 este triunghiulară și construită în treaptă, urmând linia pantei de-a lungul laturii de SE a bastionului, pe o lungime de trei metri. Rambleul aferent laturii de SE a bastionului și curtinei terasei a doua a fost amenajat sprijinindu-se pe aceasta.

În S7E, în imediata apropiere a pavajului și a laturii construcției corespunzătoare fazei a treia a primului nivel dacic, a fost deschisă o casetă, de 1,20 x 2 m și ad. de 1,75 m, pentru a se ajunge la baza fundației bastionului. Pe latura bastionului, astfel degajată, au fost observate trei zone distincte de amenajare a fundației bastionului corespunzătoare celor trei faze ale primului nivel dacic.

Materialul arheologic descoperit este bogat și variat: ceramică geto-dacică (modelată la roată și cu mâna), fragmente de sigillate pontice, fibule din fier și bronz, colane din bronz, brățări, mărgelile, pandantive din bronz și din argint, cuțite din fier, fusaiole etc., Materialul descoperit provine, în mare parte, din construcția cercetată în secțiunea S7E.

Secțiunea S7G (4 x 10 m) a fost trasată pe pantă, în zona de îmbinare a Teraselor II și III, paralel cu secțiunea S7C și în prelungirea secțiunii S7D, cu scopul de a se degaja zidul de curtină al Terasei a III-a, de a

se stabili raportul dintre acesta și zidul de curtină al Terasei a II-a și modul de amenajare a pantei dintre cele două terase. În campania din 2006 am reușit doar să degajăm depunerile (groase de aprox. 1 m), formate din pământ și pietre aruncate din secțiunile mai vechi, plus stratul de crengi și lemne putrezite, rezultat în urma degajării cetății de copacii căzuți în timpul furtunii din anul 1995, și să ajungem la partea superioară a curtinei Terasei a III-a.

Cercetarea în acestui sector a fost întreruptă datorită lucrărilor de protecție primară a structurilor de ziduri descoperite pe Terasa a II-a și a bastionului, inițiate de asociația ARA (Arhitectură. Restaurare. Arheologie), prin membri săi, care fac parte din colectivul de cercetare a sitului⁵. S-a optat pentru sprijinirea zidurilor cu panouri de lemn întărite cu contravânturi și rambleu din pământ bătut. Panourile au fost gândite pe module de minim 1 m lățime, astfel încât să se poată repara mai ușor și, dacă se impune cercetarea unei zone anume, să fie scoase doar panourile necesare. De asemenea, au fost amenajate, pe drumul înspre cetate, marcaje și locuri de popas pentru turiști.

Materialele arheologice descoperite în campania anului 2006 au fost spălate, marcate și inventariate la MCR, conform protocolului încheiat cu acesta.

S-au folosit mijloace clasice și moderne de înregistrare a descoperirilor: stații GPS, stație totală, aparate foto digitale, camere video etc.,

Informații suplimentare online

[Raportul 3645 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
